

MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO TRƯỜNG HỌC TRỰC TUYẾN

• Nguyễn Thị Chúc^(*), Phùng Thị Hằng^(*),
Trần Tuấn Long^(*)

Tóm tắt

Bài báo đề cập đến thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường trung học phổ thông theo trường học trực tuyến thông qua các khía cạnh: quản lý việc xây dựng và thực hiện kế hoạch năm học, quản lý hoạt động dạy học, quản lý hoạt động sinh hoạt tổ chuyên môn... Trên cơ sở đó, bài báo nêu ra 5 biện pháp quản lý nhằm góp phần nâng cao hiệu quả của công tác quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo trường học trực tuyến.

Từ khóa: Quản lý, hoạt động tổ chuyên môn, trường học trực tuyến.

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay, việc sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông đã trở thành xu thế tất yếu, góp phần quan trọng vào việc đổi mới phương thức quản lý cũng như nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học trong nhà trường.

Ở nhà trường trung học phổ thông (THPT), tổ chuyên môn là một tổ chức cơ sở. Các hoạt động của tổ chuyên môn có vai trò quyết định đối với chất lượng dạy học và giáo dục của nhà trường. Thực tế cho thấy, hiệu quả hoạt động của tổ chuyên môn chịu ảnh hưởng rất lớn từ phương thức quản lý của hiệu trưởng. Hiện nay, quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo trường học trực tuyến là một trong những phương thức được nhiều nhà quản lý quan tâm. Với phương thức này, người hiệu trưởng có thể tập trung vào việc tổ chức các hoạt động của tổ chuyên môn theo hướng kết nối thông tin, vận dụng một cách có hiệu quả trường học trực tuyến dành cho các trường phổ thông theo địa chỉ website <http://truongtructuyen.edu.vn>, hệ thống hỗ trợ tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn trong lĩnh vực giáo dục và đào tạo.

Với mong muốn góp phần nâng cao hiệu quả của hoạt động quản lý ở nhà trường THPT nói chung, quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở nhà trường THPT nói riêng, chúng tôi tiến hành nghiên cứu và đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến.

2. Khách thể điều tra và phương pháp nghiên cứu

- Khách thể điều tra bao gồm 126 giáo viên THPT, trong đó có 31 cán bộ quản lý và 95 giáo viên thuộc 02 tỉnh: Hải Dương và Thái Nguyên.

- Chúng tôi sử dụng phối hợp các phương pháp nghiên cứu như: quan sát, đàm thoại, điều tra bằng bảng hỏi, xử lý số liệu bằng thống kê toán học...

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thực trạng về hoạt động tổ chuyên môn và quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến

Để có căn cứ thực tiễn cho việc đề xuất biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến, chúng tôi tiến hành nghiên cứu thực trạng về hoạt động tổ chuyên môn và quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường THPT được khảo sát. Kết quả cụ thể như sau:

Bảng 1. Các nội dung hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT trên trường học trực tuyến

STT	Các nội dung hoạt động	Ý kiến đánh giá (%)					
		Mức độ sử dụng			Kết quả đạt được		
		Thường xuyên	Đôi khi	Không sử dụng	Tốt	Đạt	Chưa đạt
1	Giới thiệu tổ trưởng, tổ phó	27.5	72.5	0.0	77.4	22.6	0.0
2	Xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động	72.3	27.7	0.0	65.3	24.3	10.4
3	Tổ chức hoạt động giảng dạy	29.2	70.8	0.0	17.1	72.5	10.4
4	Tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn	79.0	21.0	0.0	90.0	10.0	0.0

^(*) Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên.

3.1.1. Thực trạng hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến

Bảng 1 cho thấy, có 2 nội dung được triển khai khá thường xuyên và được đánh giá ở mức độ tương đối tốt đó là: “Tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn” chiếm 79% ý kiến đánh giá ở mức “thường xuyên” sử dụng và 90% ý kiến đánh giá kết quả đạt được ở mức độ “tốt”. Tiếp theo là nội dung “Xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động” chiếm tỉ lệ 72.3% và 65.3% cho 2 tiêu chí đánh giá nêu trên. Sở dĩ có kết quả này là do “Tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn” và “Xây dựng, thực hiện kế hoạch hoạt động” là hai nội dung có thời lượng triển khai nhiều nhất trong năm học và được trải đều theo tháng, theo tuần. Hai nội dung còn lại được đánh giá ở mức độ thực hiện chưa thường xuyên. Có thể giải thích điều này dựa trên tình hình thực tiễn, hoạt động quy hoạch tổ trường, tổ phó chỉ

diễn ra một năm một lần vào dịp trước mỗi đầu năm học; còn nội dung tổ chức hoạt động giảng dạy trên trường trực tuyến phụ thuộc nhiều vào sự chuẩn bị của giáo viên, đặc biệt trong hoàn cảnh mới được triển khai chưa lâu, hệ thống bài giảng điện tử trong kho dữ liệu của các tổ chuyên môn còn hạn chế.

3.1.2. Thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến

Để tìm hiểu thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến, chúng tôi tiến hành khảo sát các nội dung được triển khai thông qua trường học trực tuyến gồm: quản lý việc xây dựng, thực hiện kế hoạch của tổ chuyên môn; quản lý hoạt động dạy học; quản lý việc đổi mới phương pháp dạy học ở tổ chuyên môn; quản lý sinh hoạt tổ chuyên môn. Kết quả cụ thể như sau:

Bảng 2. Đánh giá của khách thể điều tra về biện pháp quản lý sinh hoạt tổ chuyên môn trên trường học trực tuyến

STT	Nội dung	Mức điểm đánh giá		
		Cán bộ quản lý	Giáo viên	Chung
1	Tổng hợp số liệu về giờ lao động của đội ngũ giáo viên	2.0	1.8	1.8
2	Quản lý hồ sơ của tổ chuyên môn	2.3	2.4	2.4
3	Chỉ đạo việc xây dựng, thực hiện chương trình kế hoạch giáo dục của tổ chuyên môn	2.3	2.1	2.2
4	Chỉ đạo việc kèm cặp, bồi dưỡng giúp đỡ lẫn nhau giữa các thành viên của tổ chuyên môn	1.8	1.9	1.9
5	Chỉ đạo triển khai sinh hoạt chuyên đề về bồi dưỡng học sinh giỏi, phụ đạo học sinh yếu - kém	2.1	2.0	2.1
6	Chỉ đạo việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của tổ chuyên môn	2.2	2.0	2.1
7	Chỉ đạo triển khai hoạt động nghiên cứu khoa học của giáo viên và nghiên cứu khoa học kỹ thuật của học sinh	2.4	2.3	2.4
8	Chỉ đạo hoạt động dự giờ, xây dựng chuyên đề, hội giảng	2.6	2.5	2.6
Điểm trung bình của nhóm		2.2	2.2	2.2

Bảng 2 cho thấy, biện pháp quản lý sinh hoạt tổ chuyên môn được các khách thể điều tra đánh giá ở mức độ trung bình ($\bar{x}=2.2$). Trong đó, biện pháp chỉ đạo hoạt động dự giờ, xây dựng chuyên đề, hội giảng được đánh giá ở mức độ tương đối tốt với mức điểm cao nhất ($\bar{x}=2.6$). Nguyên nhân là do hoạt động này có kế hoạch được xây dựng chi tiết từ cấp độ nhà trường đến tổ chuyên môn, có hướng dẫn thực hiện cụ thể và có thời lượng đảm bảo để hoạt động diễn ra có

hiệu quả. Theo đánh giá của cán bộ quản lý và giáo viên, biện pháp quản lý việc kèm cặp, bồi dưỡng giúp đỡ lẫn nhau giữa các thành viên của tổ chuyên môn có mức điểm thấp nhất ($\bar{x}=1.9$). Qua phỏng vấn trực tiếp một số cán bộ quản lý và giáo viên chúng tôi được biết, mặc dù nhà trường có cử giáo viên tham gia tập huấn, hội thảo, dự giờ trao đổi kinh nghiệm chuyên môn, nhưng việc tổ chức phổ biến và thảo luận về kinh nghiệm dạy học ở tổ chuyên môn còn hạn chế.

Nhà trường chưa có kế hoạch tổ chức các hoạt động trên một cách cụ thể, rõ ràng.

Ở các nội dung khác của công tác quản lý, kết quả khảo sát cho thấy, những nội dung được đánh giá ở mức độ trung bình gồm: hướng dẫn tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch hoạt động theo năm học, quán triệt các văn bản chỉ đạo của cấp trên, chỉ đạo tổ chuyên môn kiểm tra kế hoạch giảng dạy của bộ môn; các biện pháp về chỉ đạo dự giờ, hội giảng, kiểm tra định kỳ; kiểm tra giờ lên lớp của giáo viên; quản lý hồ sơ chuyên môn của giáo viên. Về công tác quản lý hoạt động dạy học, biện pháp chỉ đạo sự thống nhất mục tiêu cơ bản của các nhóm bộ môn thuộc tổ chuyên môn được thực hiện trên trường trực tuyến ở mức độ khá ($\bar{x}=2.5$)... Một số biện pháp khác như: tổ chức khảo sát tình hình thực tế; giám sát, kiểm tra, đánh giá việc thực hiện kế hoạch của tổ chuyên môn; hướng dẫn tổ chức các chuyên đề đổi mới phương pháp dạy học; chỉ đạo triển khai hoạt động bồi dưỡng thường xuyên của giáo viên; chỉ đạo việc rà soát chương trình, kế hoạch dạy học; tổ chức báo cáo đề cương và kết quả nghiên cứu trong sinh hoạt chuyên đề; chỉ đạo giáo viên hướng dẫn học sinh tự đánh giá kết quả học tập của bản thân... có mức điểm đánh giá thấp.

So sánh kết quả đánh giá của các khách thể điều tra về nội dung hoạt động tổ chuyên môn và biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn trên trường học trực tuyến thì thấy có sự khác nhau nhất định. Cụ thể, biện pháp quản lý sinh hoạt tổ chuyên môn trên trường học trực tuyến có kết quả đánh giá thấp hơn so với kết quả đánh giá về hoạt động của tổ chuyên môn ở nội dung này. Điều này cho thấy, biện pháp quản lý của hiệu trưởng chưa thực sự phù hợp với tất cả các mặt hoạt động của tổ chuyên môn.

Từ những kết quả khảo sát nêu trên, chúng tôi rút ra nhận xét chung như sau: Hiệu trưởng các trường THPT đã sử dụng có hiệu quả nhất định các ứng dụng quản trị trên trường học trực tuyến để quản lý một số hoạt động tương ứng của tổ chuyên môn. Tuy nhiên, công tác chỉ đạo việc đổi mới phương pháp dạy học, đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá, quản lý hoạt động dạy học, quản lý một số mặt hoạt động sinh hoạt tổ chuyên môn trên

trường trực tuyến cũng còn nhiều hạn chế. Những hạn chế này chủ yếu là do ảnh hưởng của các yếu tố như: năng lực quản lý của hiệu trưởng và đội ngũ tổ trưởng tổ chuyên môn, khả năng ứng dụng trường học trực tuyến vào công tác quản lý của đội ngũ cán bộ quản lý... Điều này cho thấy, hiệu trưởng cần phải có những biện pháp tăng cường quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến một cách có hiệu quả.

3.2. Một số biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến

3.2.1. Tổ chức các hoạt động nhằm nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên trong nhà trường về tầm quan trọng của việc quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo trường học trực tuyến

- Thông qua việc chỉ đạo học tập các nghị quyết, chỉ thị, thông tư, văn bản chỉ đạo của cấp trên về việc đẩy mạnh công tác đổi mới sinh hoạt tổ chuyên môn và tăng cường công tác quản lý chuyên môn trên trường học trực tuyến, hiệu trưởng cần giúp giáo viên, đội ngũ tổ trưởng chuyên môn nắm bắt đầy đủ các nội dung về văn bản hướng dẫn đổi mới sinh hoạt chuyên môn trên trường học trực tuyến của Bộ, Sở Giáo dục và Đào tạo; các hướng dẫn cần thiết về chuyên môn khi tham gia trường học trực tuyến...

- Chỉ đạo các tổ chuyên môn lập kế hoạch hoạt động trên trường học trực tuyến ngay từ đầu năm học trên cơ sở kế hoạch của nhà trường; đồng thời thực hiện phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên của nhà trường trên trường học trực tuyến.

- Tổ chức tập huấn về sử dụng và khai thác trường học trực tuyến cho việc đổi mới hoạt động của tổ chuyên môn và đổi mới phương pháp dạy học.

3.2.2. Đổi mới công tác xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến

Để công tác xây dựng và thực hiện kế hoạch có hiệu quả, hiệu trưởng cần chỉ đạo quản trị viên làm tốt các vấn đề sau trên trường trực tuyến:

- Thông báo kết quả thống kê số liệu thu thập được theo báo cáo của các bộ phận chuyên môn về kết quả khảo sát đánh giá chất lượng đầu năm học, kết quả chất lượng của năm học trước.

- Thông báo và quán triệt các chỉ thị về thực hiện nhiệm vụ năm học; các văn bản hướng dẫn của Bộ, Sở Giáo dục và Đào tạo; kế hoạch phát triển chiến lược của nhà trường, trong đó chỉ rõ mục tiêu trọng tâm, các nhiệm vụ cụ thể trong năm học.

- Sau khi tổ chức thảo luận cấp trường về các biện pháp thực hiện và các chỉ tiêu cần đạt, thông báo chỉ tiêu cụ thể của từng môn học.

- Thống nhất quy trình, các bước, nội dung, biện pháp xây dựng kế hoạch năm học cùng với các tổ trưởng, tổ phó, nhóm trưởng bộ môn.

- Chỉ đạo tổ trưởng và thành viên trong tổ tiếp tục nghiên cứu kỹ nhiệm vụ năm học, các chỉ tiêu cơ bản của nhà trường. Chú trọng đến tính khả thi của từng mục tiêu cụ thể để lập kế hoạch.

- Quản lý việc thực hiện kế hoạch của tổ, nhóm thể hiện trong việc phân công nhiệm vụ hợp lý, phân công trách nhiệm của từng thành viên phù hợp với năng lực, điều kiện của từng thành viên. Thông qua sinh hoạt chuyên môn hàng tuần, có hướng điều chỉnh thích hợp.

3.2.3. Chỉ đạo tổ chuyên môn triển khai hoạt động dạy học theo định hướng đổi mới nội dung, phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá trên trường học trực tuyến

- Hiệu trưởng chỉ đạo các tổ chuyên môn thực hiện việc xây dựng nội dung phân phối chương trình, xây dựng giáo án điện tử, chuyên đề trên cơ sở khai thác các nguồn dữ liệu điện tử kết hợp với nguồn dữ liệu vốn có của mỗi giáo viên.

- Chỉ đạo thực hiện khai thác tối đa hiệu quả của hệ thống trang thiết bị thí nghiệm, thực hành; đặc biệt các thí nghiệm mô phỏng, thí nghiệm ảo trên trường học trực tuyến.

- Chỉ đạo giáo viên sử dụng đa dạng các hình thức kiểm tra để đánh giá kết quả học tập của học sinh như: vấn đáp, viết, trắc nghiệm; xây dựng hệ thống câu hỏi kiểm tra có tỉ lệ phù hợp giữa câu hỏi trắc nghiệm và câu hỏi tự luận trên trường học trực tuyến; đánh giá học sinh bằng sự kết hợp giữa kết quả kiểm tra và quá trình rèn luyện; giữa hoạt động trên lớp và tự học ở nhà, ở trên mạng...

3.2.4. Tổ chức hoạt động bồi dưỡng và tự bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ và năng lực

quản lý cho tổ trưởng chuyên môn theo trường học trực tuyến

- Hiệu trưởng chỉ đạo các tổ chuyên môn xây dựng nội dung bồi dưỡng dựa trên kế hoạch của nhà trường. Các kế hoạch được quản lý trên trường học trực tuyến để tổ chức theo dõi và thực hiện.

- Chỉ đạo bồi dưỡng về nghiệp vụ sư phạm thông qua các kế hoạch trên trường học trực tuyến.

- Tổ chức các buổi hội thảo, chương trình tập huấn về chuyên môn, nghiệp vụ và nghiệp vụ quản lý cấp trường hoặc cấp tổ trên cơ sở tăng cường vai trò của trường học trực tuyến.

- Tổ chức các đợt tham quan, thực tế hoặc giao lưu học hỏi kinh nghiệm điển hình về công tác quản lý tổ chuyên môn tại các trường THPT trong thị xã và trong tỉnh trên trường học trực tuyến.

3.2.5. Tăng cường quản lý sinh hoạt tổ chuyên môn theo trường học trực tuyến

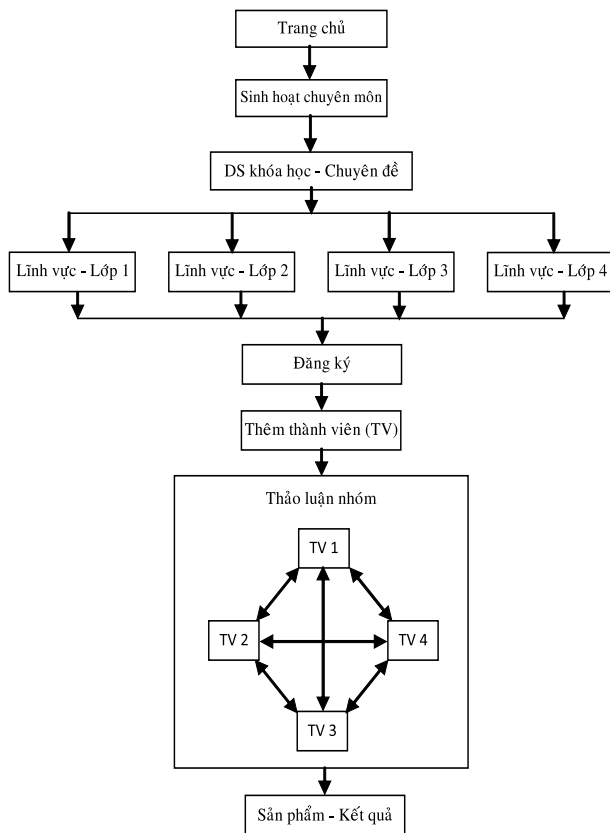
- Hiệu trưởng tăng cường quản lý hồ sơ chuyên môn của giáo viên trên trường học trực tuyến thông qua kiểm tra việc thực hiện quy chế chuyên môn, soạn giảng; việc thực hiện chương trình, kế hoạch dạy học theo đúng yêu cầu của nhà trường; đồng thời chỉ đạo các tổ trưởng tăng cường kiểm tra đột xuất hồ sơ, giáo án của giáo viên trên trường học trực tuyến. Kết quả kiểm tra phải được thông báo đến người được kiểm tra để kịp thời khắc phục, rút kinh nghiệm cho bản thân.

- Tăng cường quản lý hoạt động bồi dưỡng đội ngũ giáo viên của tổ chuyên môn trên trường học trực tuyến thông qua việc chỉ đạo giáo viên xây dựng kế hoạch tự bồi dưỡng trên cơ sở có sự tích hợp nội dung giúp đỡ đồng nghiệp vào kế hoạch. Những nội dung này cần được công khai trong tổ và trong hội đồng nhà trường để mọi thành viên trong trường cùng theo dõi, đánh giá mức độ tiến bộ của mỗi cá nhân trên trường học trực tuyến.

- Tăng cường quản lý hoạt động dự giờ, hội giảng, dạy chuyên đề của tổ chuyên môn. Xây dựng kế hoạch tổ chức hội giảng, thao giảng ngay từ đầu năm học công khai trên trường học trực tuyến.

- Hiệu trưởng tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn trên trường học trực tuyến theo sơ đồ dưới đây.

Sơ đồ 1. Mô hình tổ chức sinh hoạt chuyên môn trên trường học trực tuyến



Với mô hình trên, thông qua trường học trực tuyến, hiệu trưởng có thể chỉ đạo triển khai các nội

dung sinh hoạt tổ chuyên môn theo đúng kế hoạch của nhà trường, đồng thời có thể đánh giá được mức độ phối hợp và sự tiến bộ của mỗi thành viên trong tổ chuyên môn.

4. Kết luận

Trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng, chúng tôi đề xuất 5 biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THPT theo trường học trực tuyến. Các biện pháp có quan hệ tương hỗ, bổ sung cho nhau. Mỗi biện pháp đều có cách thức thực hiện khác nhau nhưng cùng hướng tới mục tiêu là nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động tổ chuyên môn của nhà trường. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả công tác quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo trường học trực tuyến cần phải thực hiện đồng bộ các biện pháp. Mặt khác, nhà trường cần dành một khoản kinh phí nhất định phục vụ cho các hoạt động đổi mới của các tổ, nhóm chuyên môn để từng bước nâng cao chất lượng giáo dục trong nhà trường. Bên cạnh đó, mỗi giáo viên cần xác định rõ ý thức, trách nhiệm, lương tâm và phải thực sự tâm huyết với nghề dạy học; đầu tư thời gian tự học, tự nghiên cứu để nâng cao tay nghề, ứng dụng có hiệu quả công nghệ thông tin nói chung, trường học trực tuyến nói riêng vào quá trình dạy học cũng như việc thực hiện các nhiệm vụ của người giáo viên./.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Tài liệu tập huấn: Tổ chức, quản lý các hoạt động chuyên môn qua mạng thông tin trực tuyến*, Hà Nội.
- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Công văn số: 5555/BGDĐT-GDTrH về việc Hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn của trường trung học/trung tâm giáo dục thường xuyên qua mạng*, Hà Nội.
- [3]. Trần Kiểm (2008), *Những vấn đề cơ bản của khoa học quản lý giáo dục*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [4]. Viện nghiên cứu Giáo dục (2009), *Tài liệu Hội thảo khoa học: Đào tạo trực tuyến trong nhà trường Việt Nam - thực trạng và giải pháp*, NXB Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

SOME MEASURES OF MANAGING PROFESSIONAL GROUP ACTIVITIES AT HIGH SCHOOLS IN ONLINE SCHOOL FORMAT

Summary

The article discusses the reality of managing professional group activities in high schools in online school format through aspects: managing school-year plans and operations, managing teaching activities, managing professional group activities, and so on. On this basis, the article suggests 5 management measures to improve the efficiency of managing professional group activities in online school format.

Keywords: management, professional group activities, online school.

Ngày nhận bài: 14/3/2016; Ngày nhận lại: 2/6/2016; Ngày duyệt đăng: 20/6/2016.